

Slovenščina kot učni jezik in jezik sporazumevanja v slovenskem šolstvu

MARKO JESENŠEK

*Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Koroška cesta 160,
SI – 2000 Maribor, marko.jesensek@um.si*

1.01 Izvirni znanstveni članek – 1.01 Original Scientific Article

Prispevek¹ predstavlja vpliv nemškutarstva, ilirizma, jugoslovenarstva in anglizatorstva na slovenski učni jezik. Predstavljen je Cankarjev pogled na rabo tujega jezika v izobraževanju in razmere v slovenskem visokem šolstvu po letu 2016, ko je bila zavrnjena sprememba jezikovnega člena Zakona o visokem šolstvu, da bi angleščina postala nadomestni učni jezik na slovenskih univerzah. Cankar posredno sporoča slovenski uni-eliti, da je potrebno predavati v maternem jeziku in da ima slovenščina prihodnost. V imenu t. i. internacionalizacije so predstavljena nova prizadevanja za anglizacijo slovenskega visokega šolstva.

The article discusses the influence of Germanization, Illyrism, Yugo-Slovene movement and Anglicisation on Slovene language of instruction. Ivan Cankar's view on the use of foreign language of instruction in the field of education is discussed, along with the current state of Slovene higher education, following the 2016 rejection of an amendment of the article in Higher Education Act, which proposed English to be recognised as a supplementary language of instruction on Slovene universities. Cankar's indirect message to the Slovene university elite is that of the importance of the use of the mother tongue as the language of instruction, and that of Slovene as a language with a future. The term internationalization is often used to camouflage efforts to further expand the use of English in Slovenian universities.

Ključne besede: slovenski učni jezik, univerza, šolstvo, sporazumevanje, nemškutarstvo, ilirizem, jugoslovenarstvo, anglizacija

Key words: Slovene language of instruction, university, communication, Germanization, Illyrism, Yugo-Slovene movement, Anglicisation

0 Uvod

Leta 2016, ko je del slovenske uni-elite s podporo vladajoče politike poskušal v slovensko visoko šolstvo uvesti angleščino kot nadomestni učni jezik, se je nadaljevala nikoli dokončana zgodba iz prejšnjih stoletij o (ne)primernosti in (ne)razvitosti

¹ Prispevek je nastal v okviru Raziskovalnega programa št. P6-0156 (*Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine*, vodja programa prof. dr. Marko Jesenšek), ki ga sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

slovenskega učnega jezika (Jesenšek 2016). V najnovejši preslikavi je čutiti sestavne dele jezikovnih zablod iz 19. in 20. stoletja, tj. nemškutarstva, ilirizma, novoilirizma in jugoslovenarstva, ki so dajali nemščini, ilirščini in srbohrvaščini v slovenskem okolju posebne pravice ter jim tako omogočali boljši položaj kot slovenščini. Slovenska uni-elita je v 21. stoletju prenesla skozi prozoren papir bistvene elemente negativne slovenske jezikovne politike iz preteklosti, zato je reprodukcija enaka kot original. Elementi originala in elementi slike si ustrezajo po istem pravilu: gre za žaljivo množico razmišljanj o manjvrednosti slovenskega jezika, pri tem pa danes element angleščine ustreza elementom nemščine, ilirščine in srbohrvaščine v preteklosti. Slovenski profesor bi lahko / bi moral slovenskemu študentu na slovenski univerzi v imenu kakovosti in internacionalizacije našega visokega šolstva predavati v neslovenščini. Tudi tokrat je »primernejši« in »boljši« globalni jezik, torej angleščina (Vidovič Muha 2007); tudi tokrat je »spoznanje« sramotno: slovenščina ni primeren jezik slovenskega visokega šolstva, saj njegova globalna mednarodna razsežnost zahteva poučevanje in sporazumevanje v »uglednem«, in zato uveljavljenem jeziku visokega šolstva in znanosti«, tj. v angleščini (Jesenšek 2016). Abotni poskusi takega jezikovnega odpadništva v Sloveniji 21. stoletja so bili (za kratek čas) ustavljeni, ostaja pa bojazen, kdaj se bodo spet pojavili (Kalin Golob idr. 2012) in kako bodo njihovi nosilci poskušali preračunljivo nagovoriti javnost, ki je lani tako pridobivanja prepoznala za lažna in pogubna za slovenstvo (Jesenšek 2017: 38).

1 Cankarjeva zavrnitev tujščine

Ivan Cankar je prepričljiv dokaz, da je poučevanje v tujščini jezikovnopolitično napačna odločitev. V globalnem prostoru gre sicer za kratkoročno všečno, vendar v prozoren papir zavito idejo ekonomsko učinkovito poenotenega (visoko)šolskega sistema. Dolgoročno je tako enotno (visoko) šolstvo za slovenstvo škodljivo in nesprejemljivo, kot so bila npr. v »skupni državi« leta 1983 pogubna Skupna programska jedra, ki so bila za Slovence poniževalna in žaljiva, polna »prvih nesporazumov in nesoglasij, pritiskov in vsiljevanj, zanikanja ustavnih norm« (C. Z. 1983: 930). Skupna jedra so s t. i. enotnim vzgojno-izobraževalnim sistemom poskušala centralizirati državo in srbohrvatizirati jezik, literaturo in kulturo Slovencev. Danes se nam v visokem šolstvu in izobraževanju dogaja anglicizacija, ki na področju jezika in kulture pod krinko internacionalizacije in primerljivosti študijskih programov razširja negativno globalizacijo in interese kapitala.

1.1 Zavrnitev ilirizma in ilirščine

V Cankarjevem letu, sto let po smrti umetnika in kulturnopolitičnega jasnovidca, njegova jezikovnopolitična misel postaja nesmrtna in ostaja aktualna. Do obisti je poznal kulturno zgodovino Slovencev in vrednote slovenstva, ki jih je v svojih delih na umetniški način predelane z lastnimi čustvenimi, miselnimi in izkustvenimi vzorci (pod)zavestno prenašal na sodobnike, hkrati pa je imel le redkim dano sposobnost za spoznavanje in razčlenjevanje razmer svojega časa in njihovo projekcijo v prihodnost naroda. Cankar je bil ustvarjalen človek in umetnik z najvišjimi

duševnimi sposobnostmi, zato njegov duhovni in umetniški profil zagotavlja, da je pristojen za razmišljanja o slovenski kulturi in jeziku, njegove (raz)sodbe pa so bistvene in odločilne.

V predavanju *O slovenski literaturi* je leta 1911 predstavil svoj pogled na novejšo slovensko liriko, tako da je vrednotil pesnike glede na izrazno moč in bogastvo slovenskega jezika, s tem pa je dokazal njegovo ustvarjalno samostojnost. Zavrnil je ilirsko idejo o skupnem južnoslovanskem jeziku in kulturi ter obsodil ilirca Vraza in novoilirca Ilesiča, prvega je ostro označil za renegata, drugega »le« za škodljivca, oba pa sta žaljiva do Slovencev. Narodni odpadniki so bili drugorazredni umetniki, ki so z ilirskimi idejami poskušali opozarjati nase, največji slovenski pesniki so zagovarjali slovenstvo:

Prešeren se je namreč ravnal po tisti tako naravni in enostavni resnici, da so knjige zato na svetu, da jih ljudje bero; in če naj jih bero, jih morajo razumeti. Pisal je torej v jeziku tistega naroda, iz katerega je bil rojen. On ni obupaval, kakor Stanko Vraz, ni tarnal, da je ta njegov narod majhen, da nima kulture, da nima prihodnosti. Ni se lovil za abstraktno idejo umetno zverženega jugoslovanskega jezika, ki bi ga ne razumeli ne Slovenci in ne Hrvatje. (Cankar ZD 25, 1976: 210)

Cankar posredno sporoča slovenski uni-eliti in delu politike, ki podpira anglizacijo našega visokega šolstva, da je treba predavati v maternem jeziku in da ima slovenščina prihodnost. Kot se je v 19. stoletju zavzel za slovenščino največji slovenski pesnik Prešeren, tako se je v 21. stoletju za slovenski učni jezik na univerzah zavzela najvišja nacionalna znanstvena in umetnostna ustanova SAZU.² Slovenska univerza je bila ustanovljena zato, da bodo slovenski študenti lahko študirali v slovenskem jeziku. Vprašanje slovenskega učnega jezika na slovenskih univerzah je moralno in kulturno vprašanje, tega se morajo zavedati sodobni renegati in škodljivci. Slovenska jezikovna politika ne potrebuje radikalnih sprememb, slovenske univerze pa ne bodo nič boljše in bolj internacionalne, če bo na njih »uzakonjena« angleščina kot prevladni jezik predavanj. Cankar je vizionarno napovedal, da nam angleščine v visokem šolstvu ne bodo vsiljevali zakoni Evropske zveze, ampak jo bomo poveličevali sami, tj. Rektorska konferenca Republike Slovenije, spodbujena od jezikovnega odpadništva dela uni-elite in podprta s slovensko politično elito:

Ostane še stvar, ob kateri človek ne ve, če bi se smejal ali razjokal. To je jugoslovansko jezikovno vprašanje, ki ga niso postavili avstrijski diplomatje, mojstri v neumnosti, temveč navdušeni ljudje, ki nobenega jezika ne znajo. Posledice tega vprašanja že trdo občutimo – naši listi pišejo tako zanikrno slovenščino, da se zgražajo ob njej že upokojeni poštni uradniki. Jaz spoštujem radikalnost, ki je bila od nekdaj lepa čednost mladine. Ali če ta radikalnost zahteva, da pade slovenščina samo zato, ker sta padla Odrin in Bitolj, tedaj hvaležno odklanjam to radikalnost. – Zadnjič me je srečal na cesti znanec: »Odrin je pal!« – »Je že prav, že prav, ampak srečke umetniške loterije še vendarle niso razprodane!« To je: premalo gledamo nase, premalo mislimo nase! Ljudje so zdaj med nami – saj jih lahko vsak dan slišite – ki bi nas najrajši kar prodali – kaj prodali – kar dali vbogajme. Imenuj se dandanes v Ljubljani Slovenca, pa boš tepen, ne od nemških, temveč od ilirskih šovinistov. (Cankar ZD 25, 1976: 237)

² Dostopno 10. 7. 2018 na <http://www.sazu.si/events/586e5c8130c533591a7ef5e2>.

Vrazovi potomci gledajo na jezik kot bankirji z očmi liberalističnega dobička in so pripravljene s prepukčevanjem zapraviti slovenski jezik. Spodbujanje nasilne anglizacije kaže na omejenost v dejanjih in mišljenju, anglizatorji pa v široki javni razpravi, ki je potekala od pomladi do jeseni leta 2016, niso znali razložiti, zakaj je slovenski učni jezik v slovenskem univerzitetnem prostoru treba zamenjati z angleškim.³ Cankar je jasen: slovenščine ne smemo prikrajševati na nobenem področju. Treba je oblikovati dejavno jezikovno politiko, ki bo spodbujala rabo slovenskega jezika v vseh govornih položajih in okoljih in bo imela slovenski jezik za vrednoto, s katero se ne baranta in se tudi v visokem šolstvu ne bo mogel najti Vraz, rekoč: »Mit Slowenen habe ich es abgetan« (Cankar ZD 29, 1975: 412). Cankar je razsodil, da tako razmišljanje ilircev (velja pa v enaki meri za anglizatorje) izhaja iz prastrahu pred velikimi in nezaupanja »v zdravo srce naroda«: »Izvirek tega rogovilastega ilirizma je nepoznavanje naroda, malovernost ljubezni ter tista strahopetnost: Kaj bo z nami?« (Cankar ZD 29, 1975: 413).

1.2 *Zavrnitev nemškutarstva in nemščine*

Cankar je ostro obsojal tudi nemškutarstvo, tako da je ob bok ilirskemu Vrazu postavil nemškutarja Dežmana, prav tako narodnega odpadnika, ki »je bil večji od Vraza in je vsaj človeštvu bolj služil« (Cankar ZD 29, 1975: 412). Dežman seveda ni bil Prešeren, ker pa je nasprotoval Bleiweisu, panslavizmu in »nepragramatičnost/i/ in nedoslednost/i/ voditelj, ki so terjali enakopravnost slovenščine, a jo istočasno ponujali Hrvatom«,⁴ ga je Cankar postavljaj nad Vraza; blizu mu je bilo tudi Dežmanovo nasprotovanje klerikalcem in njegovo trdno stališče, da se cerkev ne sme vmešavati v politiko.

Dežman je bil človek, ki ni razumel duha časa in se je v danih okoliščinah napačno odločil za kratkoročne koristi, pri tem pa je »izgubil naravno smer« in ni znal slediti pravi poti, tj. ustvarjati v slovenskem jeziku, se boriti proti kulturno-političnemu nazadnjaštvu, kulturni zaostalosti⁵ in jezikovnim zablodam. Njegovo nasprotovanje slovenskemu jeziku je postalo sinonim za narodno odpadništvo, ki je v Trdinovem pismu Turnerju 26. 7. 1889 dobilo eno najhujših obsodb, kar jih je bilo napisanih v slovenščini. Trdina je preklel Dežmana in ga imenoval za »najgršega lopova, najnevarnejšega nasprotnika in hudodelca« Slovencev in mu spisal naslednji nagrobni napis:

Tukaj počiva najgnusnejši izmed vseh sinov, koje je rodila mati Slovenija, njen črni izdajalec in morilec, pravi naslednik Jude Iškarijota, Dragotin Dežman. Popotnik, ki bereš to vražje njegovo ime, pljuni mu na grob in prekolni ga ter hvali božjo pravičnost, ki je začrtala v srce vsemu človeštvu sveti zakon, da vsakega izdajalca domovine zaničuj, črti in preklinjaj rod za rodom zdaj in do konca vekov. (Trdina 1989: 353–354)

Trdinova obsodba ni bila osamljena, Dežmana so črtili vsi slovenski časopisi in Slovenski narod (SN 1876: 1) ga je zaradi jezikovnega odpadništva označil za

³ Prim. objave na to temo v letu 2016: <http://www.zagovor-slovenscine.si/objave/>.

⁴ Dostopno 10. 7. 2018 <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi172598/>.

⁵ Dostopno 10. 7. 2018 <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi172598/>.

»hudobnega nihilista in protivnika slovenščine«. Kdor dela proti maternemu jeziku in omejuje njegovo javno rabo, je proti narodu.

Dežman, ki je na Dunaju zabarantal svoje slovenstvo in se preimenoval v Deschmanna, je začel slaviti nemški jezik, nemško vzgojo in nemško kulturo, ki naj bi bili »edina stvarnost« za majhen slovenski jezik in narod, zagotavljajo pa »vsesplošno slišnost« in »lažje sporazumevanje« ter politično stabilnost in varnost v okviru avstrijskega cesarstva, prinašajo gospodarski napredek, finančne ugodnosti in najširšo vpetost v mednarodni prostor. Ceneje se je namreč učiti iz nemških knjig kot pa tiskati in še prej napisati drage slovenske učbenike. Dežman je verjel, da je znanje globalne nemščine konkurenčna prednost slovenskih dijakov in slovenskega šolstva, pri tem pa je pomešal razliko med znanjem tujega jezika in poučevanjem v tujem jeziku. Slovenski učni jezik v slovenskih srednjih šolah je torej nepotreben, zato je zahteval, da slovenski profesorji na slovenskih gimnazijah slovenskim dijakom razlagajo snov v tujščini. 26. marca 1874 je nato v Državnem zboru na Dunaju zahteval, da se globalni učni jezik, ki je bil predpisan za srednje šole, uvede tudi v slovensko ljudsko šolstvo. Slovenec (ne Nемеc) je na Dunaju prepričeval Državni zbor, da je nemščina kot učni jezik na Slovenskem že izvršeno dejstvo, o katerem ni več mogoče razpravljati, to pa je podkrepil s pomočjo naročene peticije, ki so jo na Notranjskem naslovili na šolski svet (SN 1974: 1). Vprašanje, ki je bilo leta 1876 zastavljeno v Slovenskem narodu, zato velja tudi za razmere v 21. stoletju, ko se ponovno odpira vprašanje slovenskega učnega jezika, tokrat v slovenskem visokem šolstvu: »A kdo je, ki zopet tu s svojo strastjo, s svojo skrajnostjo in ekskluzivnostjo vsako porazumljenje nemogoče dela in se vsemu slovenskemu ne le sam upira nego i druge podpihuje? Zopet on, rojeni Slovenec /.../« (SN 1974: 1). Cankar je v pismu Finžgarju bistro razložil Dežmanovo jezikovno odpadništvo, ki se kot preslikava kaže pri današnji uni-eliti: »Boga mi, pisal bom nemško! Saj sem že izkusil – z radostjo so me pozdravili in so mi plačali bogato! Zdaj razumem Dežmana!« (Cankar 1975, ZD 29: 191). To ni bila resignacija, ampak žalostna stvarnost Cankarjevega in današnjega časa, ko se samo angleška predavanja na slovenskih univerzah spleščajo, ker je to za državo ceneje, kot spodbujati in plačevati vzporedna predavanja, ki jih predvideva evropska jezikovna politika.

Čeprav je Cankar priznaval Dežmanu veliko zaslug, pa je njegovo vsestransko delovanje zaradi nemškutarstva izgubilo veljavo. Zgodovina se ponavlja, tudi anglicizatorji danes ne razumejo »usodnega trenutka« in poskušajo uvesti angleški učni jezik v slovenskih visokošolskih predavalnicah. »Žal ni najbolje razumel usodnega trenutka in svojih ljudi, ki so tedaj krenili v drugo smer kot on. Danes bi bil lahko brez dvoma človek, ki bi stal ob boku zgodovinsko najzaslužnejših Slovencev, če ne bi bilo na koncu tega če, najbolj zlorabljenega veznika v človeškem jeziku.« (Škodič 2014: 12)

1.3 Zavrnitev nemškega učnega jezika

Cankarjeva izkušnja z nemškim učnim jezikom bi danes morala prepričati še tako nestrpnega anglicizatorja, da tujščina ne more nadomestiti izobraževanja v maternem jeziku. Mislim, čustvom in razpoloženjem, ki jih je Cankar izpovedal

o tem vprašanju v memoarski črtici *Realke*, je treba le pazljivo prisluhni, dojeti njihovo vsebino in jih upoštevati. Gre za aksiomsko sporočilo o rabi tujščine v izobraževanju, zato je (nenehno trmasto) iskanje modusa, ki bi za slovensko šolstvo ponudil drugačno rešitev, kot je izobraževanje v materinščini, nesmiselno delo.

Če bi moral slovenski profesor predavati na slovenski univerzi v neslovenščini, bi to vzbujalo neugodno razpoloženje pri tvorcu in sprejemniku takega sporočanja. Odpor do jezikovno potujčene univerze bi se poglobil, tako kot se je pri Cankarju razširil odpor do ljubljanske realke, ki jo je zaradi nemškega učnega jezika »povsem zavestno, z jasnim spoznanjem in odločnostjo odklanjal kot 'tujo učenost'.« (Bernik 1973: 619). Tako razmišljanje seveda vznemirja in razburja, v današnjem času anglizatorje, v Cankarjevem pa cenzuro, ki je takoj stopila v bran globalnemu jeziku in je resnico o tujejezičnem poučevanju, ki je Cankarju »zagrenilo šolo, mu jo odtujilo in zagnusilo« zakrila v nejasen popravek, da mu je poučevanje »zagrenilo šolo«, skoraj dosledno pa je cenzura črtala v drugem delu podlistka prilastek *nemški* (Bernik 1973: 619). Prva objava *Realke* v Slovenskem narodu je ostala tudi brez Cankarjeve ostre obtožbe, da se v Sloveniji slovenski dijaki izobražujejo v neslovenščini. Cankar je v *Realki* jasno povedal, da globalna tujščina kot učni jezik Slovincu povzroča občutek narodne in jezikovne manjvrednosti, tako zavedanje pa lahko vzbudi »bolesten odpor, teman in nemiren«, iz katerega se bo »izluščilo sovraštvo, toliko globlje in krivičnejše, kolikor večje je bilo trpljenje mladih dni.« (Cankar 1976, ZD 25: 136). Pri poučevanju v tujem jeziku prihaja do odtujenosti, ki jo Cankar čustveno dojemal na ljubljanski realki, v *Realki* pa je ta doživljaj umetniško uzavestil:

Tujec mi je pripovedoval o ljubih stvareh, pripovedoval mi je v napol mračnem jeziku, postavil je visok plot medse in mano. Priroda je govorila z menoj samo še po nemško, je umrla; zgodovina se je izlila nekam v meglo ter se razblinila, v daljni daljavi so stali edini in sami cesarje ter so grdo gledali; zemlja je bila samo še prostrana karta, rdeče in rumeno popleskana, Ljubljana je bila Laibach in treba je bilo vedeti, da ima ta Laibach toliko in toliko prebivalcev. Učil sem se na izust stran za stranjo, brez ljubezni in brez zanimanja, časih celo s studom. (Cankar 1976, ZD 25: 131)

Cankar imenuje tako znanje »nemška papirna učenost«, ki je iz Slovencev delala nemškutarje, in jih silila, da so začeli misliti in sanjati po nemško. Razumevanje v nemški šoli so oteževali profesorji, ki so predavali v narečju, »tako da sem razumel komaj vsako drugo besedo«, ali pa pomanjkanje strokovnega izrazja v slovenščini, ki je močno okrnilo razumevanje strokovne nemščine, zato se je Cankar »brez obžalovanja iznebil obsovražene nemškega 'znanja'.« Sočutje, žalost in posmeh so vzbujali tisti profesorji, ki so sicer zaznali ta prepad med globalno papirnato nemščino in materinščino dijakov, in so se jim poskušali približati s svojo polomljeno slovenščino, pa so prav tako ostajali »onkraj plota«. Vse to je bila »grda komedija«, ki je v njem rodila »žolčno sovraštvo do nemščine in do vsega, kar je nemško«. Škoda ni bila vidna takoj, »v vsi svoji obsežnosti /se je/ razodela šele pozneje in občutim jo še zdaj«. Čeprav so bili učitelji izvrstni, ves njihov trud ni bil poplačan, delo profesorjev in dijakov »je šlo v izgubo«. Cankar je zato v svojem Obračunu z nemško šolo na koncu črtice »skoncentriral ves svoj čustveni in narodno idejni odpor do nemške realke in obtožbo tedanjega učnega sistema sploh«, ki je

v Sloveniji dovoljeval izobraževanje slovenskih otrok v tujščini; Cankarju je taka šola »ubila« zanimanje za znanost, »zastrupila« spoštovanje do nemške kulture, mu vcepila občutek narodne in jezikovne zapostavljenosti in povzročila še drugačno škodo (Bernik 1973: 620). Cankarjev Obračun na koncu *Realke* je zato opomin vsem, ki bi še kdaj poskušali razmišljati o neslovenščini kot učnem jeziku v slovenskem izobraževalnem sistemu. Navedel je šest razlogov, ki tako razmišljanje zavračajo kot nezakonito, v nasprotju z ustavo in splošno veljavnimi pravicami ter normami, ki izhajajo iz kulturno-političnega boja Slovencev in poznavanja našega jezikovno-zgodovinskega razvoja; tega od nas ne zahteva niti trenutno veljavna jezikovna politika Evropske zveze:

Za dolgo časa mu je šola ubila vsako zanimanje za znanost; bila mu je tuja, kajti dišala je po šoli.

Zastrupila mu je spoštovanje do nemške kulture; zakaj ta kultura sloni na nemščini, nemščina pa mu je v spominu edinole kot inkvizicijski inštrument.

Šola mu je naravnost poneverila velik besedni zaklad, ki mu ga je bila dolžna; ta izguba mu dela napoto in težave do konca dni.

Tuja šola ga je zapeljala, da je svoji žejni in lačni duši iskal hrane drugod, kjerkoli in kakoršnekoli; nedolžen je, če ni našel čiste hrane: šola je hudodelec, on ne.

Zaradi šole je zapravil vrsto mladih let, izliti je moral v pesek njih žalostni sok; namesto da bi se lahko in veselega lica boril z novimi spoznanji, z življenjem in s seboj, so ga prisilili, da se je sproti in venomer klestil s papirno nemščino.

In šola mu je prezgodaj vsilila grenki občutek, da je krivica na svetu; kdor je že v zibki momljaj prve besede v nemškem jeziku, je v šoli govoril gladko, čeprav ni vedel, kaj je govoril; njemu ni bilo treba, da bi šolo sovražil; in tudi vse drugo mu je bilo prihranjeno in odpuščeno.

2 Slovenski učni jezik po letu 2016

Leta 2016 je potekala široko zastavljena razprava o spremembi 8. člena *Zakona o visokem šolstvu*,⁶ tako da bi lahko na slovenskih državnih univerzah angleščina postala nadomestni jezik predavanj tudi za slovenske študente in slovenske profesorje. Stroka in javnost se je temu uprla (Borovnik 2016a) in 8. člen se ni spremenil. Ostaja pa vprašanje, kako naprej (Snoj 2014), saj se anglizatorji slovenskega visokega šolstva kljub zakonskim in ustavnim določitvam ne želijo sprijazniti s sedanjimi razmerami. Sklicujejo se na internacionalizacijo (Borovnik 2016b) in kakovost slovenskega visokega šolstva, ki jima je slovenski učni jezik cokla napredka.

2.1 Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva

Slovenska univerza nikoli ni bila samozadostna. Jezuiti, čeprav niso poznali strokovnega izraza internacionalizacija, so organizirali izobraževanje na kolegijih, ki so bili duhovna, kulturna in verska središča takratne Evrope (v Ljubljani npr.

⁶ Dostopno 10. 7. 2018 na <http://www.zagovor-slovenscine.si/objave/>.

konec 16. stoletja).⁷ Široko evropsko naravnano je bil tudi Cesarsko-kraljevi licej⁸ v Ljubljani konec 18. stoletja in francoske Centralne šole⁹ v času Napoleonovih provinc, leta 1919 ustanovljena ljubljanska univerza pa je bila, čeprav s predavanji v slovenskem jeziku za slovenske študente, najprej tesno povezana z zagrebško in beograjsko, nato pa se je samoumevno (kot se od univerze pričakuje) začela povezovati z visokoškolskimi ustanovami po Evropi in svetu. Tudi začetki mariborske univerze so v 19. stoletju najtesneje povezani s sočasnimi kulturnimi, političnimi in zgodovinskimi dogajanjem v najširšem prostoru, ne le v Mariboru, kamor je škof Slomšek leta 1859 prenesel sedež lavantinske škofije in ustanovil slovensko bogoslovno učilišče (Toplak 1999). Internacionalizacija slovenskih univerz ni novost in domislek 21. stoletja. Gre za sooblikovanje mednarodnega visokošolskega prostora, tj. za razširjanje znanja med državami, sprejemanje tujega in dajanje svojega znanja na razpolago. Za tako mednarodno vpetost ni treba zamenjati slovenskega učnega jezika z angleškim in siliti slovenske profesorje, da na slovenskih univerzah predavajo v tujem jeziku (Jesenšek 2014). Tuji profesorji pa so na slovenskih univerzah vedno predavali – če gre za vrhunskega predavatelja in raziskovalca, že sedaj obstajajo zakonske možnosti, ki določajo, kako jezikovno organizirati taka predavanja.¹⁰ Če pa se tuji želijo stalno zaposliti na slovenski univerzi, se seveda pričakuje, da se bodo naučili jezika okolja, v katerem živijo in delajo. Večjezičnost in spoštovanje kulturne raznolikosti določata bistvo Evropske zveze. Izmenjave študentov in profesorjev glede tega lahko nemoteno potekajo še naprej, internacionalizacija pa naj spodbuja učenje tujih jezikov,¹¹ ne pa jezikovnega poenotenja in poučevanja v angleščini, ki daje angleškemu jeziku ekskluzivnost v znanosti in izobraževanju.¹² Vzporedna predavanja v slovenskem jeziku in tujščini so strošek, ki bi ga morale slovenske univerze odločno izterjati od države. Univerza je najvišja izobraževalna in znanstvenoraziskovalna visokošolska ustanova, ki ji že ime določa odprtost v prostor, upoštevajoč duhovni univerzum svojega naroda, njegove pretekle duhovne tokove in duhovne dobrine ter usmerjenost sedanje generacije. Težava se skriva drugje, zato je treba doreči, ali z internacionalizacijo mislimo resno, ali pa nam je le sinonim za negativno globalizacijo in globalno internacionalizacijo našega visokega šolstva. Ali internacionalizacija slovenskega visokega šolstva pomeni širjenje ekonomske dejavnosti naših univerz in doseganje čim večjega dobička, geografsko širjenje v tujino, privatizacijo državnih univerz in/ali njihovo mednarodno upravljanje?

⁷ Dostopno 10. 7. 2018 na https://www.uni-lj.si/univerzitetni_arhiv/zgodovina_ul/jezuitsko_visje_visoko_solstvo/.

⁸ Dostopno 10. 7. 2018 na https://www.uni-lj.si/univerzitetni_arhiv/zgodovina_ul/cesarsko_kraljevi_licej/.

⁹ Dostopno 10. 7. 2018 na https://www.uni-lj.si/univerzitetni_arhiv/zgodovina_ul/francoske_centralne_sole/.

¹⁰ Prim. 8. člen Zakona o visokem šolstvu. Dostopno 10. 7. 2018 na <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlurid=20121406>.

¹¹ Dostopno 10. 7. 2018 na [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051306/04A_FT\(2013\)051306_SL.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051306/04A_FT(2013)051306_SL.pdf).

¹² Dostopno 10. 7. 2018 na http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/slovenski_jezik/firenska_resolucija_280914.pdf.

Vlada Republike Slovenije je 28. 7. 2016 sprejela *Strategijo internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016–2020*. V viziji je zapisano, da bo leta 2020 slovensko visoko šolstvo del globalnega visokošolskega prostora, ki bo svojo kakovost nenehno izboljševalo v sodelovanju z najboljšimi tujimi institucijami. S tem bo postalo prepoznaven mednarodni center znanja in privlačna destinacija za visokošolski študij ter za pedagoško, znanstvenoraziskovalno in strokovno delo tujih študentov in strokovnjakov. Če bo taka vizija pristajala na zmotno prepričanje, da ima na slovenskih univerzah poučevanje Slovencev v tujem jeziku pozitiven vpliv, potem slovenska politika in vrhovi slovenskih univerz na čelu z Rektorsko konferenco »ne čujejo dobro« in se od Cankarja ne želijo učiti. Potrebujemo dejavno jezikovno politiko in zakonodajo, ki bo onemogočila anglizacijo slovenskega visokega šolstva. Cilj sedanje in vseh novih resolucij o nacionalnem programu za jezikovno politiko je zato jasen: Republika Slovenija mora ohraniti in zagotoviti slovenščino kot uradni in učni jezik na slovenskih univerzah. Izjeme so študijski programi tujih jezikov; skupni študijski programi, ki se izvajajo s tujimi izobraževalnimi institucijami; študijski programi, ki jih visokošolski zavodi izvajajo v tujini; deli študijskih programov, ki jih izvajajo gostujoči visokošolski učitelji iz tujine; študijski programi ali deli študijskih programov, če se vzporedno izvajajo tudi v slovenskem jeziku, vendar se izvajanja v tujih jezikih ne financirajo iz javnih sredstev. Pri tem slovenski profesorji zgolj slovenskim študentom ne predavajo v tujem jeziku, študentom pa je zagotovljena pravica, da vse obveznosti pri slovenskih visokošolskih učiteljih lahko opravijo v slovenskem jeziku (Jesenšek 2017: 38–39).

2.2 Kako naprej?

Leon idr. (2017) je s sodelavci pripravil delovni dokument *Podporni ukrep za politiko Obzorje 2020*, ki v okviru raziskav in inovacij na več mestih obravnava slovenski jezik v visokem šolstvu. Žal, ne vedno skladno z *Zakonom o javni rabi slovenščine* in usmeritvami veljavne resolucije.

Med ovirami za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva sta npr. navedena majhnost Slovenije in nizko število govorcev slovenskega jezika, kar naj bi oviralo prihod nadarjenih raziskovalcev iz tujine (Leon idr. 2017: 7). Nenavadno je, da se v dokumentu Komisije, ki uveljavlja splošne interese Evropske zveze in njenih državljanov in je edina odgovorna za pripravo predlogov nove evropske zakonodaje, zapiše za evropski prostor čudna jezikovna oznaka »jezik z zelo malo govorcic« (Leon idr. 2017: 7), na drugem mestu pa celo »mali jezik«, ki ima le 2,2 milijona maternih govorcev (Leon idr. 2017: 16). Na svetu ni malih ali velikih jezikov, med več kot 6.000 jeziki jih je skoraj polovica ogroženih, vendar pa slovenščine ni med njimi, saj sodi med 5 % jezikov, ki jih govori več kot dva milijona govorcev. Slovenščina je uradni jezik Evropske zveze, prav njena jezikovna politika pa ji zagotavlja enakopraven status z ostalimi 23 jeziki ne glede na število govorcev.

Slovenščina je izpostavljena tudi v poglavju o internacionalizaciji doma (IaH). Mednarodno mreženje zahteva veliko sprememb in prilagajanj doma, pri tem pa ima velik pomen prav jezik. Tuji raziskovalci, ki prihajajo v Slovenijo, naj bi poznali državni jezik oziroma jezik okolja, v katerem bodo delali, saj bi jim to omogočilo lažje vključevanje v raziskovalno okolje in družbo (Leon idr. 2017: 10). Žal pa je

ta pomembna ugotovitev takoj razvrednotena, saj dokument mimogrede pomeša/izenači znanje tujih jezikov s poučevanjem in raziskovanjem v tujih jezikih. Nacionalni jezik je takoj postavljen v podrejeno vlogo, saj dokument priporoča rabo neslovenščine v slovenskem visokošolskem, raziskovalnem in poslovnem okolju. S tezo, da je angleščina lingua franca sodobne znanosti, torej prvi (edini?) raziskovalni jezik, se tudi množinska raba »tují jeziki« zoži zgolj in samo na angleščino (Leon idr. 2017: 10). Zdi se, kot da bi ta dokument nastajal »po Deschmannovem nareku«, saj je posredno priporočeno, da naj bi se slovenskim znanstvenikom dovolilo prijavljati na projekte v Sloveniji, ki so mednarodno recenzirani, v angleščini. Argument, zakaj naj bi se v Sloveniji to počelo (pri tem se ravnanje in koristi ARRS-ja ponujajo same od sebe), je v sramoto in posmeh slovenski in evropski jezikovni politiki: s samo angleško prijavo bi se slovenski znanstvenik neposredno povezal z mednarodno raziskovalno skupnostjo. Gre za že znana prizadevanja, ki v Sloveniji prihajajo predvsem iz vrst tehniške inteligence, da naj bi se na projekte ARRS-ja, ki se financirajo z denarjem slovenskih davkoplačevalcev, slovenski znanstveniki prijavljali le v angleščini. Delovni dokument je taka nehigienska razmišljanja podprl, češ da bi ocenjevalni postopki postali bolj učinkoviti, saj slovenski znanstveniki ne bi izgubljal časa z nepotrebno slovenščino – nacionalni jeziki pač niso primerni za globalno internacionalizacijo znanosti. Gre za jasno sporočilo, da so v Evropski zvezi vsi jeziki enakopravni, angleščina pa je med njimi bolj enakopravna, oziroma slovenščina je drugorazredni jezik, neprimeren za znanstveno razpravo.

Za globalno internacionalizacijo visokega šolstva je ugotovljeno, da so najpomembnejše tri stvari, in sicer *vnos*, *donos* in *vpliv*. Donos je presečna množica vnosa in vpliva, to pa bi po mnenju, ki je zapisano v delovnem dokumentu *Posebna podpora Sloveniji*, lahko bilo sproščanje trenutno zelo strogih predpisov glede rabe slovenskega jezika, ki ovirajo internacionalizacijo (Leon idr. 2017: 15). Prav nespodobno in komaj verjemljivo je zato priporočilo, ki sledi takemu negativnemu globalizacijskemu razmišljanju. V delovnem dokumentu je med sistemskimi spremembami nedvoumen predlog, da naj Slovenija odpravi vse jezikovne ovire in začne uporabljati angleščino na področju izobraževanja, raziskovalne in inovacijske dejavnosti, oziroma v vseh programih, ki niso financirani izključno od države.

Razširjena raba angleškega učnega jezika na slovenskih državnih univerzah je v dokumentu »utemeljena« z večkrat ponovljenim mnenjem, da je angleščina nesporna lingua franca v globalnem raziskovalnem prostoru. Iz te trditve je nato izpeljana domneva, da je angleščina tudi običajni jezik mednarodno usmerjenih študentov, to pa navaja k nedokazanemu sklepanju, da bi razširjena raba angleščine kot raziskovalnega in učnega jezika privabila na slovenske univerze več študentov na izmenjavi (Leon idr. 2017: 24). Delovni dokument odkrito zavrača idejo evropske jezikovne politike o jezikovni raznolikosti, ki je finančno spodbujena tudi s programom Erasmus+ in idejo, da bi naj študentska izmenjava omogočila učenje tujih jezikov in spoznavanje različnih kultur, ne pa silila v anglicizacijo nacionalnih visokošolskih programov.

Evropska komisija je leta 2017 izdala knjižico *Analitično ozadje, Posebna podpora Sloveniji, Podporni ukrep za politiko Obzorje 2020*. Gre za dokument, ki je pripravljen za Evropsko komisijo, vendar odraža le stališča avtorjev in Komisija ne

odgovarja za podatke, ki jih vsebujejo. O slovenskem učnem jeziku je tu zapisano, da ovira mobilnost na slovenskih univerzah, ker zakonodaja zahteva predavanja in študijsko gradivo v slovenščini.¹³ Avtorica (Bučar idr. 2017: 30) je javno razpravo, ki je leta 2016 ustavila nezakonito anglizacijo slovenskega visokega šolstva, označila za čustveno in nacionalistično, zagovornikom samobitnosti slovenskega jezika pa je nespretno pripela potrebo po zaščiti slovenskega jezika in kulture. Zdi se, da anglizatorji iščejo pot, kako obiti slovensko Ustavo in jezikovno zakonodajo. *Zakona o visokem šolstvu* v členu, ki določa rabo slovenskega učnega jezika, z uradnim postopkom v slovenskem parlamentu ni bilo mogoče spremeniti, zato sedaj iščejo možnost znotraj univerz, sklicujoč se na njihovo avtonomno preverjanje habilitacijskih pogojev, da bi tako obšli slovensko jezikovno politiko in anglizirali slovensko visoko šolstvo. Pokazalo se je, da to ni zahteva Evropske zveze ali Evropske komisije, ampak da gre za nadaljevanje slovenskega moralnega samorazkroja, ki ga v 19. in v 20. stoletju poseebljajo nemškutarstvo, ilirizem in jugoslovenarstvo, v 21. stoletju pa ga nadaljuje anglizacija.

3 Zaključek

Ali bo slovenščina tudi v prihodnje ostala učni jezik in jezik sporazumevanja v slovenskem visokem šolstvu (Žele 2018)? Da, če bomo Slovence znali ozaveščati o pomenu jezika in pokazati, da se bomo z izobraževanjem v neslovenščini izslovenili, izgubili svoj jezik, kulturo, način razmišljanja in istovetnost. Ne, če se bomo uklonili jezikovni globalizaciji in sprejeli lažno podobo o (nujni?) anglizaciji našega visokega šolstva ter predavanjih in sporazumevanju v slovenskih visokošolskih predavalnicah v angleščini. Študenti bi bili v tem primeru prikrajšani za pomembne sporočanje možnosti in bi zelo hitro izgubili spretnosti, kot so poslušanje, govorjenje, branje in pisanje v slovenščini; del profesorjevega govornega nastopa sta tudi interpretativno branje in refleksija na prebrano – ali je (bo?) to res možno/potrebno le v angleščini?

Ob ustanavljanju Filozofske fakultete Univerze v Mariboru sem na Oddelku za slovanske jezike in književnosti predvidel kot enega izmed pomembnih/temeljnih predmetov *Slovenski jezik kot učni jezik in jezik sporazumevanja v razredu*. Zamislil sem si ga kot predavanje o svojevrstnosti sporazumevanja v slovenščini, ki na slovenskih univerzah omogoča slovenskemu študentu kakovostnejši socialni kontakt, večjo emocionalno stabilnost in boljše samopodobo. Predmet je s primernim številom kontaktnih ur (45 predavanj, 15 seminarjev) zagotavljal študentom ključne spretnosti: razumevanje izhodišč in teoretskih osnov slovenskega jezika,

¹³ »Another of the barriers to inward mobility which still exists, especially in Slovenian higher education is the legal binding to provide teaching and teaching materials in the Slovenian language. The gradual introduction of joint PhD programmes at different universities with universities in other EU countries allows for greater flexibility in the use of language and opens doors to students from abroad. Yet the proposal of the MESS to introduce the possibility of teaching in the English language at tertiary level has triggered off a very emotional and nationalistic public debate on the necessity to protect the Slovenian language and culture. Eventually, MESS dropped the amendment to the Law on Higher Education.« (Bučar idr. 2017: 30)

spretno in tekoče sporazumevanje v razredu, avtonomno in odgovorno izbiro in razlago učne snovi, sodelovanje z učenci in skupaj z njimi uspešno prepoznavanje in reševanje problemov. Sedanje vodstvo fakultete je v imenu racionalizacije študijskih programov naredilo »umik« tega predmeta, hkrati pa Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru vse bolj pogosto organizira dogodke, simpozije in strokovna srečanja v samo angleškem jeziku.

LITERATURA

France BERNIK, 1973: Odlomek iz cankariane. *Sodobnost* 21/7, 617–623.

Silvija BOROVIK, 2016a: Internacionalizacija, nova kvaliteta visokega šolstva z odpevanjem slovenščini?. *Delo* 58/188, 88 (13. 8. 2016).

—, 2016b: »Strela skratčena, to pa je internacionalizacija!« Slovenščina na univerzi. Vračamo se k preizkušnim modrostim iz Butal. *Delo* 58/263 (12. 12. 2016).

Maja BUČAR, Paresa MARKIANIDOU, Erika VAIGINIENE, 2017: *Analytical background Report, Specific Support to Slovenia, Horizon 2020 Policy Support Facility*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Ivan CANKAR, 1975: ZD 29 = *Zbrano delo* 29. Ur. Anton Ocvirk. Knjigo pripravil in opombe napisal Jože Munda. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

—, 1976: ZD 25 = *Zbrano delo* 25. Ur. Anton Ocvirk. Knjigo pripravila in opombe napisala Dušan Voglar in Dušan Moravec. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Marko JESENŠEK, 2014: Slovenščina kot učni jezik na slovenskih univerzah. *Prihodnost v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. 50. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. 42–49.

—, 2016: *Slovenski jezik v visokem šolstvu in kulturi*. Maribor: Univerzitetna založba. (Zora, 117).

—, 2017: Slovenščina kot jezik znanosti in visokega šolstva. *Javni posvet o novem nacionalnem programu za jezikovno politiko*. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo. 38–39 Dostopno 10. 7. 2018 na http://www.mk.gov.si/si/delovna_podrocja/sluzba_za_slovenski_jezik/resolucija_o_nacionalnem_programu_za_jezikovno_politiko_20192023/

Monika KALIN GOLOB, Marko STABEJ, Mojca STRITAR, Gaja ČERV, 2012: *Primerjalna študija o učnem jeziku v visokem šolstvu v Republiki Sloveniji in izbranih evropskih državah*. Dostopno 10. 7. 2018 na http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/Slovenski_jezik/FDV_-_ucni_jeziki_v_visokem_solstvu.pdf.

Gonzalo LEON, Helmut GASSLER, Tiina Maria VIHMA-PUROVAARA, Veerle LORIES, 2017: *Specific Support to Slovenia. Working Document. Horizon 2020 Policy Support Facility*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

SN = *Slovenski narod*, 1874: Karel Dežman. *Slovenski narod* 7/81 (11. april 1874), 1.

Marko SNOJ, 2014: Razmišljanje o jeziku visokega šolstva in znanosti v Sloveniji. *Razprave [Razred 2]. Classis 2, Razred za filološke in literarne vede, Philologia et litterae*. Ljubljana: SAZU. 13–16.

SSKJ II, 1985 = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za slovenski jezik. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Dušan ŠKODIČ, 2014: Najhujši narodni odpadnik svojega časa. *Planinski vestnik* 114/5, 11–12.

Ludvik TOPLAK, 1999: *140 let visokega šolstva v Mariboru*. Ur. Ludvik Toplak. Maribor: Univerza.

Janez TRDINA, 1989: Aleksander Hudovernik: Spomini na Janeza Trdino. III. Iz Trdinove korespondence. 1. Pisma dr. Pavlu Turnerju. *Ljubljanski Zvon* 13/7, 348–354.

Ada VIDOVIČ MUHA, 2007: Slovenščina kot jezik znanosti in univerze – da ali ne. *Jezikoljubni cvetober*. Dostopno 10. 7. 2018 na <https://sites.google.com/site/slavisticnodrustvo/cvetober/jezikoljubni-cvetober-odzivi-in-polemike>.

C. Z., 1983: »Kaj je tebe treba bilo ... ali Skupna jedra.« *Sodobnost* 31/10, 930–941.

Andreja ŽELE, 2018: Visoko šolstvo. *Pravna ureditev in programski dokumenti o jezikovni rabi in praksah jezikovnih uporabnikov v Republiki Sloveniji in uporabnikov slovenskega jezika v sosednjih državah in po svetu*. Ur. Nataša Gliha Komac in Polonca Kovač. Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Založba ZRC. 54–55.

SLOVENE AS LANGUAGE OF INSTRUCTION AND LANGUAGE OF COMMUNICATION IN SLOVENE EDUCATION

In 2016, a part of the Slovene university elite, with the support of ruling politicians, strived for the introduction of English as a language of instruction in Slovene higher education. The Anglicisation attempt has been rejected in broad public consultation, and the Ministry of Education, Science and Sport withdrew the proposed amendment to the Article 8 of the Higher Education Act, governing the use of Slovene language in higher education. In the 21st century, the Slovene university elite is continuing the negative language politics from the past, when Slovene language of instruction has been exposed to the ideas of Germanization, Illyrism and Yugo-Slovene movement. In the past, the Slovene educational system has been strongly marked by discussions about the inferiority of Slovene language in relation to German, Illyric and Serbo-Croatian, while nowadays, such role is being taken by English. In the name of quality and internationalization of higher education, a Slovene professor should lecture Slovene students at a Slovene university in a language, other than Slovene. Such an ungrounded and unsustainable view sees Slovene as a language that is not suitable for the use in the Slovene higher education system due to the fact that the global and international educational perspective demands the use of the “respected” and established language of science, namely English. Despite the fact that such linguistic apostasy has been suspended in Slovenia, there is a real fear that it will re-emerge, and that its supporters will try to calculatedly communicate this issue to the public, which has, until now, always dismissed similar efforts as false and devastating for Slovene identity.

Ivan Cankar’s clear rejection of foreign languages in Slovene educational environment should be convincing to every Slovene. In his short story *Realka*, this question has been addressed with thoughts, emotions and moods; conveying a message about the use of foreign language in education, which should be taken into account and listened to. Thereby, the ongoing and stubborn search for a modus, which would offer a different solution to Slovene as the language of instruction in Slovene schools, is unreasonable. Despite that, the defenders of Anglicization are insisting in their claims, and are highlighting Slovene language as the main obstacle to internationalization of Slovene higher education. They argue that the use of English as a language of instruction at Slovene universities is supported by the fact that English is an undisputed lingua franca in the global research environment. Consequently, they assume that English is the common language of the internationally oriented students, and that the use of English as a language of instruction and research would attract more exchange students to Slovene universities.

It seems as if the defenders of Anglicization are searching for a way to circumvent Slovene Constitution and language legislation. It has been shown that this is not a demand of the European Union, but rather a continuation of Slovene moral self-destruction, which has during the 19th and 20th century been personified by Germanization, Illyrism and Yugo-Slovene movement, and is being continued by Anglicization in the 21st century. Slovene will remain

the language of instruction and communication in Slovene higher education system only under the condition that we will know how to raise awareness about the importance of the language, and be able to show that the adoption of education in foreign languages will lead to the loss of our own language, culture, way of thinking and identity. We should not bow to Anglicization, which would deprive students of important language uses, and would lead to the loss of the skills regarding listening, speaking, reading and writing in Slovene.
